

September 2021



"Patrijs" Mixed media: Diet Heinhuis

Vrijwilligers

Dankzij de inzet van een grote groep vrijwilligers krijgen we een steeds beter beeld van de verspreiding en het aantal territoria van de patrijs op Wieringen.

Zonder onze vrijwilligers zou dit nooit mogelijk zijn geweest.

Namens de Agrarische Natuurvereniging Hollands Noorden en Landschap Noord-Holland heel erg bedankt daarvoor!

Maar vrijwilligers blijken naast het vrijwilligerswerk wat ze doen, soms over verborgen talenten te beschikken die een directe relatie met de natuur hebben. Vooral in de beeldende kunst is de natuur veelvuldig een grote inspiratiebron.

Flink wat vrijwilligers leggen vogels, dieren of landschappen op allerlei manieren vast. Hetzij door het maken van schilderijen, foto's, filmbeelden of het geschreven woord.

Een ontmoeting met....blijkt dan ook regelmatig zeer verrassend te zijn.

Diet Heinhuis, die samen met Robert Gisolf patrijzen telt en daarnaast ook actief aan weidevogelbescherming doet, creëerde een werkelijk prachtig kunstwerk van een patrijs.

Met potlood getekend en digitaal ingekleurd.

De tellingen voorjaar 2021

Dit voorjaar zijn voor het tweede achtereenvolgende jaar drie normtellingen uitgevoerd met behulp van een geluidrecorder om patrijzen te activeren tot reageren op de roepende 'neppatrijs' (afgespeeld haantje) om zo hun territoria te kunnen vaststellen.

Tijdens deze tellingen zijn ongeveer 50 waarnemingen van patrijzen vastgesteld. Daarnaast zijn er buiten deze drie tellingen nog aanvullende waarnemingen op andere data ingevoerd in de Boerenlandvogelmonitor en ook hebben we de waarnemingen van anderen via de website waarneming.nl bekeken en geanalyseerd.

Deze waarnemingen zijn allemaal meegenomen bij de interpretatie van de territoria. Het verstevigt de territoria die tijdens de drie normbezoeken zijn vastgesteld en heeft uiteindelijk nog drie extra territoria opgeleverd.

Om het aantal territoria vast te stellen hebben we gebruik gemaakt van de territoriumgrootte en de fusieafstand van de patrijzen. De fusieafstand is de afstand tussen 2 niet-gelijktijdige waarnemingen op basis waarvan kan worden besloten tot één of meerdere territoria.

Aan de hand daarvan hebben we alle waarnemingen geclusterd op één werkkaart.

Uiteindelijk zijn **34 territoria** vastgesteld en ingevoerd in de webapplicatie boerenlandvogelsnederland.nl. (kaartbeeld 1).

Niet alleen zijn er meer waarnemingen vastgesteld dan vorig jaar, ook het aantal territoria is hoger dan vorig seizoen, toen we uiteindelijk op 26 territoria (lees paartjes) uitkwamen.

Dat wil niet direct zeggen dat de werkelijke aantallen zijn toegenomen.

We zijn namelijk 3 weken eerder begonnen en enkele grote telgebieden zijn opgedeeld in meer behapbare plots, waardoor ze secuurder gemonitord zijn en mogelijk meer patrijzen waargenomen zijn. Dat neemt niet weg dat het relatief goed gaat met de patrijzen op Wieringen.

Een voorzichtige conclusie is ook dat de patrijzen niet alleen een akkervogel is maar een boerenlandvogel die zich erg thuis voelt in kleinschalige gebieden met kruidenrijke graslanden afgewisseld met de akkerpakketten* die door de Agrarische Natuurvereniging Hollands Noorden met de boeren zijn gerealiseerd.



Kaartbeeld 1: Aantallen en verspreiding van de territoria. Bron: Webapplicatie boerenlandvogelsnederland.nl

Opvallend is het gebrek aan territoria ten zuiden van de N99 (zie kaartbeeld 1).

Wat betreft de Polder Waard Nieuwland (PWN) is dit geen verrassing. Het gebied is grootschaliger en het grondgebruik relatief intensief. Vooral in de leg- en broedfase vinden veel agrarische werkzaamheden plaats, terwijl er vorig voorjaar nog veel inrichtingsmaatregelen plaats vonden aan de kavels en slootstructuren. Dit jaar vonden er ook nogal wat werkzaamheden plaats bij de aanleg van het nieuwe fietspad langs de Wierdijk. Tijdens de “winterperiode” is in dit gebied weinig dekking en voedsel voorhanden.

Omdat patrijzen het hele jaar in hetzelfde gebied blijven is een juiste samenhang van verschillende maatregelen van cruciaal belang. Nestgelegenheid in het voorjaar, kuikenvoedsel op het moment wanneer er kuikens zijn, dekking en voedsel in de herfst en winter. Alles moet kloppen.

In het middengedeelte is de vinger wat moeilijker op de zere plek te leggen.

Vooraf in de buurt van Wester- en Oosterklief (zie kaartbeeld 1 rood omcirkeld) lijken de omstandigheden landschappelijk gezien in orde. Dit gebied is relatief kleinschalig en in het telgebied bevinden zich beweide percelen, kruidenrijke graslanden, bouwlandpercelen, akkerranden en wintervoedselakkers.

Toch zijn in dit deel geen patrijzen waargenomen.

In de Westerlanderkoog en op de Bult rondom de boerderij van Kikkert zijn geen patrijzen gespot.

De Westerlanderkoog is een weidevogelgebied met hoge concentraties van de grutto, tureluur, Kievit en schonekster en is ook als zodanig ingericht.....

Op de hoogste plek van Wieringen (De Bult) is met de juiste maatregelen de vestiging van patrijzen mogelijk.



Ook in de winter moet er voedsel en dekking aanwezig zijn (Foto: Hans Westrik, ActieffmetBeeld).

Najaarstellingen 2021

In het najaar 2020 zijn twee tellingen uitgevoerd om het broedsucces te meten.

Het bleek erg lastig te zijn om aan de hand van deze twee tellingen het broedsucces van patrijzen te bepalen.

De trefkans bleek op de afgesproken data achteraf uiterst gering te zijn.

Mede dankzij de aanvullende waarnemingen via onze de patrijzenapp, tips van boeren, wandelaars en middels de site van waarneming.nl zijn we er vorig najaar toch in geslaagd om het broedsucces (Bruto Territoriaal Succes - BTS) van de patrijzenpopulatie in te schatten en middels een kaartbeeld inzichtelijk te maken.

Toch willen we, net als vorig jaar, in de vroege herfst 2 tellingen uitvoeren met als doel het broedsucces van patrijzen te bepalen.

Aan de hand van de resultaten en ervaringen kunnen we een gebiedsaanpak formuleren voor een duurzame bescherming van de populatie patrijzen op Wieringen.

De voorkeur is om in oktober de 2 basistellingen op 2 zaterdagen uit te voeren en die waarnemingen in het systeem www.boerenlandvogelsnederland.nl onder invoeren van gegevens- *waarnemingen akkervogels* net zoals tijdens de voorjaarsstellingen.

Van een paar met kuikens wordt dan de code 6 (Alarmerende vogels met jongen) gebruikt en bij de kolom *Opmerkingen* het aantal kuikens genoteerd.

Een waarneming van een paartje zonder kuikens is code 2 van toepassing.

Natuurlijk worden jullie gefaciliteerd (map met kaart en een duidelijke werkwijze).

Een oproep onder buurtbewoners, agrariërs, wildbeheerders en vogelwerkgroepen kan ook zorgen voor meer aanvullende waarnemingen.

Een speaker is in de nazomer niet nodig omdat haantjes alleen in het voorjaar hun territoriale roep laten horen, dus waarschijnlijk niet reageren en verstorend kan werken.

Het is wenselijk om de groepen in dezelfde gebieden te laten monitoren die ze in het voorjaar ook hebben geteld. Een ieder is natuurlijk vrij in zijn keuze wel of niet te tellen.

Beheerplan voor de Patrijs

Projectmedewerker Dorien de Haan van ANV Hollands Noorden is bezig met haar laatste jaar van de studie Bos en Natuurbeheer op Hogeschool van Hall Larenstein in Velp. Zij gaat voor haar afstuderen werken aan een beheerplan voor een duurzame bescherming van de patrijzen op Wieringen. De door vrijwilligers verzamelde gegevens geven hierbij een zeer waardevolle input.

** Akkerpakketten: De Agrarische Natuurvereniging Hollands Noorden zet zich in voor het creëren van goede foerageergebieden voor boerenlandvogels.*

Samen met boeren worden afspraken gemaakt door beheerpakketten af te sluiten met verschillende functies die zorgen voor meer rust tijdens de broedperiode en een groter voedselaanbod tijdens de winterperiode zoals kruidenrijke akkerranden, vogelakkers en wintervoedselakkers. Op de website www.anvhollandsnoorden.nl is veel informatie te vinden over de verschillende beheerpakketten.

Kruidenrijke akkerranden

Goed voor de biodiversiteit, kwaliteit van het water en de akkervogels!



Gele kwikstaart,
foto: Henk Post



Lieveheersbeestje,
foto: Arnold Meijer

Graspleger (rechts),
foto: Arnold Meijer

Om de akkers ziet u de laatste jaren steeds meer kruidenrijke akkerranden verschijnen. Wist u dat deze kruidenrijke akkerranden vele verschillende functies hebben, zoals:

- het beperken van verwaaien van gewasbescherming naar de sloot;
- het aantrekken van natuurlijke plaagbestrijders zoals lieveheersbeestjes;
- het aantrekken van gewasbestuivers zoals bijen;
- het bieden van voedsel- en schuilmogelijkheden voor de akkervogels;
- en tenslotte geven de randen ook nog kleur aan het landschap.



Deze akkerrand maakt deel uit van het stelsel Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer (ANLb). Voor meer informatie over kruidenrijke akkerranden en agrarisch natuurbeheer:

www.anvhollandsnoorden.nl

Dit project wordt mede mogelijk gemaakt door:



Deze infoborden zijn mede mogelijk gemaakt door de:



Herman Vos, veldwerker ANV Hollands Noorden

Dit project wordt mede mogelijk gemaakt door het Betrekken bij Groen Fonds van de Provincie Noord-Holland